

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสาร
ภาษาไทยสำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย
DEVELOPING A SET OF COOPERATIVE LEARNING ACTIVITIES TO ENHANCE
THAI LANGUAGE COMMUNICATION ABILITIES FOR STUDENTS WHO DO NOT
USE THAI AS THEIR MOTHER TONGUE AT THE UPPER PRIMARY LEVEL

เมธี อนันต์*

โรงเรียนสามัคคีพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

Mathee Anan*

Samakkhi Phatthana School, Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3

*Corresponding Author E-mail : Mathee.ma1579@gmail.com

(วันที่รับบทความ : เมษายน 21, 2567 ; วันแก้ไขบทความ : มิถุนายน 1, 2567 ; วันตอบรับบทความ : มิถุนายน 4, 2567)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย 2) พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย 3) เปรียบเทียบความสามารถการสื่อสารภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย และ 4) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายโรงเรียนสามัคคีพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 198 คน ใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสารข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรม แบบทดสอบความสามารถการสื่อสารภาษาไทย และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และการวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic induction) แล้วเขียนบรรยายเป็นความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า

1. ข้อมูลพื้นฐาน ประกอบด้วยปัญหาการสื่อสารภาษาไทยของนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ที่พบ คือ นักเรียนส่วนใหญ่เป็นเด็กชาวไทยภูเขาในพื้นที่ชายขอบมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการสื่อสารและการจัดการเรียนรู้ที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการและบริบทเชิงพื้นที่ หลักการการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์แบบพึ่งพากัน การมีปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้า ทักษะทางสังคม กระบวนการกลุ่ม และผลงานหรือผลสัมฤทธิ์ความสามารถในการสื่อสารภาษาไทย ประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการอ่าน การเขียน การฟัง การพูด และการใช้หลักภาษาไทย

2. ชุดกิจกรรมที่มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก และมีค่าประสิทธิภาพ 87.40/89.50

3. ความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : ชุดกิจกรรม การเรียนรู้แบบร่วมมือ, ความสามารถในการสื่อสาร, การสื่อสารภาษาไทย, นักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่

Abstract

The objectives of this research article are 1) to study basic information for developing a cooperative learning activity set to enhance Thai language communication abilities for students who

do not use Thai as their mother tongue at the upper primary level, 2) to develop collaborative learning activity sets to enhance Thai language communication abilities for students who do not use Thai as their mother tongue at the upper primary level, 3) compare Thai language communication abilities before and after using collaborative learning activity sets to enhance Thai language communication abilities for students who do not use Thai as their mother tongue at the upper primary level and 4) study students' opinions on cooperative learning activities to enhance Thai language communication abilities for students who do not use Thai as their mother tongue at the upper primary level. The sample group was upper primary school students at Samakhi Phatthana School under the Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3, Semester 2, Academic Year 2023, 198 people, using the purposive selection method. The research tools include basic document analysis forms for developing activity sets, Cooperative learning activity sets, appropriateness evaluation forms for activity sets, Thai language communication ability tests, and student opinion questionnaires on collaborative learning activities. Statistics used in research include mean, standard deviation, t-test, content analysis and analytic induction, and followed by narrative description.

The research findings are as follows :

1. Basic information, It consists of Thai language communication problems of students who do not use Thai as their mother tongue, Most of the students are Thai hill tribe children residing in marginalized areas with diverse ethnicities and do not use Thai as their main language for communication and learning management, which does not align with local contextual needs. Collaborative learning principles include five elements : interdependence, face-to-face interaction, social skills, group processes, and Thai language communication outcomes, comprising reading, writing, listening, speaking, and language usage.
2. A set of activities that are overall appropriate at a very good level and there was an efficiency value of 87.40/89.50.
3. The Thai language communication abilities after learning are significantly higher than before learning, with statistical significance at the .05 level.
4. Study students' opinions on cooperative learning activities, Overall, it is at the most level.

Keywords : Activities Set, Cooperative Learning, Communication Ability, Thai Communication, Students Who Do Not Use Thai As Their Mother Tongue

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมความรู้ความคิดให้กับเยาวชนของประเทศ โดยเฉพาะในโลกของศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและการคิดค้นพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ ทั้งนี้ ในการเรียนรู้ภาษาไทยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทยมาโดยตลอด เนื่องจากภาษาไทยเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้การติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีต่อกันอันจะส่งผลต่อการเรียนรู้ การประกอบกิจกรรมงานและการดำรงชีวิตร่วมกันต่อไป นำไปสู่การเรียนรู้และการใช้ชีวิตโดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร การแสวงหาความรู้ด้วยความเข้าใจ เคารพในความคิดเห็นและความแตกต่าง หลากหลายรวมทั้งสามารถเลือกและสร้างสื่อเพื่อใช้สื่อสารได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม สร้างสรรค์ มีสุนทรียภาพ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งการสื่อสารภาษาไทยต้องเกิดจากการฝึกฝนจนชำนาญ ได้แก่ 1) การอ่านเป็น การรู้ สังเกตและทำความเข้าใจความหมายของทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษา 2) การเขียนเป็นการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารถึงความรู้ ความคิด ความรู้สึก และอารมณ์ต่าง ๆ จากผู้เขียนไปยังผู้อ่าน 3) การพูด เป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ความรู้สึกความคิด ความต้องการ ด้วยเสียง ภาษาและอากัปกิริยาไปยังผู้ฟังเพื่อให้เกิดความเข้าใจ 4) การฟังเป็นกระบวนการรับรู้สารหรือสิ่งเร้าที่มากกระทบโสตสัมผัสแล้วทำการวิเคราะห์สารหรือสิ่งเร้านั้น ๆ

เพื่อให้เข้าใจความหมายตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้พูดหรือผู้ส่งสารโดยอาศัยประสบการณ์ที่มีอยู่ช่วยในการวิเคราะห์หรือตีความ 5) หลักการใช้ภาษาไทยธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของภาษาไทย การใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมกับโอกาสและบุคคล (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551 : 1-2) ดังที่ Darling-Hammond (2010 cited Bellanca and Brandt, 2010 : 33-50) กล่าวว่า ผู้เรียนต้องสื่อสารเป็นจึงจะทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และจะได้ใช้ประโยชน์จากความรู้และความชำนาญของคนอื่นต้องมีทักษะการสื่อสารซึ่งรวมถึงการเขียนและการพูด ดังนั้นการทำงานร่วมกันให้ประสบความสำเร็จและก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานได้นั้นต้องอาศัยการสื่อสารระหว่างบุคคลที่ช่วยให้สัมพันธ์ภาพอันดีเกิดขึ้นได้ Johnson and Johnson (2010 cited Bellanca and Brandt, 2010 : 201-221) ได้เน้นความสำคัญของทักษะการสื่อสารในลักษณะของการพิพาทเชิงสร้างสรรค์ (Deliberate discourse) กล่าวคือ ในหมู่สมาชิกที่มาร่วมกันเป็นทีมเมื่อตัดสินใจหรือตกลงอะไรบางอย่าง การพิพาทย่อมเกิดขึ้นเมื่อความคิดเห็น ข้อมูล ทฤษฎี หรือข้อสรุปของสมาชิกคนหนึ่งไม่ตรงกับสมาชิกอีกคนและทั้งสองพยายามหาข้อตกลงร่วมกัน ซึ่งงานวิจัยหลายเล่มกล่าวตรงกันว่า การพิพาทเชิงสร้างสรรค์ความคงทนในการจำ ช่วยแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ยกระดับการใช้เหตุผลและการรับรู้ขั้นสูง ให้มุมมองที่หลากหลายเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ สร้างทัศนคติเชิงบวกในการเรียนรู้ พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในเชิงบวก ช่วยเหลือสังคม และเคารพตนเองมากขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความร่วมมือในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในและนอกห้องเรียน (Johnson and Johnson, 1989)

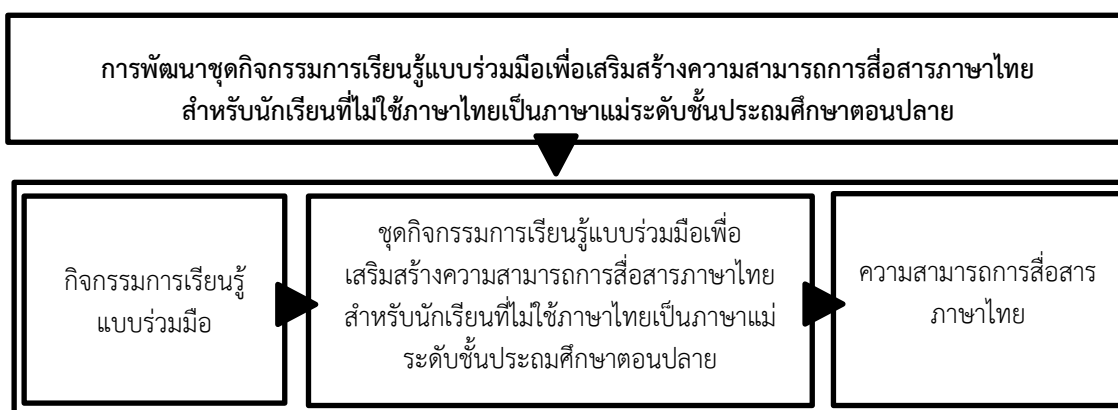
ในด้านการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ในพื้นที่ชายขอบหรือพื้นที่ห่างไกล (ชาวไทยภูเขา) มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการสื่อสารจึงประสบปัญหานักเรียนไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ตลอดจนการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารยังไม่มีประสิทธิภาพส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน สอดคล้องกับมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง (2559 : 1) ในพระบรมราชูปถัมภ์ได้รายงานความคืบหน้าการพัฒนาการศึกษาของเด็กในพื้นที่โครงการพัฒนาอดุยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงได้พัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการศึกษาของเด็ก ๆ โดยเฉพาะพัฒนาการศึกษาในพื้นที่โครงการพัฒนาอดุยตุงมาโดยตลอด โดยสนับสนุนส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาไทยให้เด็กชาวเขาที่ภาษาไทยไม่ใช่ภาษาแม่ อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ พูดไม่เป็น ให้มีทักษะสื่อสารได้ซึ่งนักเรียนสามารถอ่าน เขียนภาษาไทยได้ดีขึ้นมาเป็นลำดับ ด้วยพระราชปณิธานของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีและสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงให้ความสำคัญกับการสร้างโอกาสในการดำรงชีวิตให้คนอย่างเท่าเทียมโดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ตามแนวชายแดนที่ไม่สามารถอ่านเขียนภาษาไทยและไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่เพื่อไม่ให้พวกเขาถูกเอารัดเอาเปรียบสามารถเข้าถึงโอกาสในการดำรงชีวิตปกป้องสิทธิพื้นฐานของตนเองและครอบครัว

จากสภาพปัญหาดังกล่าว การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สามารถแก้ไขปัญหาการสื่อสารภาษาไทยซึ่งเป็นทฤษฎีที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์และทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มสมาชิกที่มีระดับความสามารถแตกต่างกัน เช่น เพศ เชื้อชาติ และความสามารถทางการเรียนสามารถสื่อสารกันและร่วมกันปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายโดยที่สมาชิกทุกคนล้วนต้องมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ได้รับมอบหมายทั้งนี้โดยมีเป้าหมายร่วมกัน เมื่อกลุ่มประสบความสำเร็จเป็นผลที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนร่วมกัน มีการใช้กระบวนการกลุ่มและการสื่อสารภายในกลุ่มจนสมาชิกเกิดความเข้าใจตรงกันและเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ดังนั้นการเรียนรู้แบบร่วมมือจึงเป็นผลที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกการตระหนักว่าการปฏิบัติของตนมีผลต่อกลุ่มรู้สึกประสบความสำเร็จและความภูมิใจร่วมกัน (ทิศนา ขัมมณี, 2564 : 98-106) ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือและแนวคิดความสามารถการสื่อสารภาษาไทยมาพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียนส่วนใหญ่เป็นเด็กที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ อันจะส่งผลให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การมีปฏิสัมพันธ์ การตั้งคำถาม เสนอความคิดเห็น วิเคราะห์ อภิปรายร่วมกันด้วยการสื่อสารและการทำงานร่วมกัน การแสดงความรับผิดชอบร่วมกันในงานที่ต้องทำร่วมกันเป็นทีม เห็นคุณค่าของบทบาทของผู้ร่วมทีมคนอื่น ๆ ตลอดจนเกิดทักษะทางสังคมนำไปสู่การพัฒนาความสามารถการสื่อสารภาษาไทยที่มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการสื่อสารภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยและพัฒนา (Research & Development) มีรายละเอียดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาออยตุง (พื้นที่ทรงงาน) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ทั้งหมด 36 โรงเรียน จำนวน 1,872 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสามัคคีพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาออยตุง (พื้นที่ทรงงาน) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 198 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้ผ่าน การมีปฏิสัมพันธ์แบบพึ่งพากัน การมีปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้า ทักษะทางสังคม กระบวนการกลุ่ม และผลงานหรือผลสัมฤทธิ์

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสารภาษาไทย หมายถึง ความสามารถในการอ่าน การเขียน การฟัง การพูด และการใช้หลักภาษาไทย ของนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสารข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาชุดกิจกรรมชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรม แบบทดสอบความสามารถการสื่อสารภาษาไทย และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบวิเคราะห์เอกสารข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาชุดกิจกรรม มีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 สร้างแบบวิเคราะห์เอกสารข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

1.3 นำแบบวิเคราะห์เอกสารข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาชุดกิจกรรมไปวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.60-1.00

1.4 ปรับปรุง แก้ไขแบบวิเคราะห์เอกสารข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาชุดกิจกรรม ตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ

1.5 นำแบบวิเคราะห์เอกสารข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาชุดกิจกรรมไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. แบบประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรม มีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรม จากเอกสารและตารางที่เกี่ยวข้อง

2.2 สร้างแบบประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ของชุดกิจกรรม 2) ด้านเนื้อหา กิจกรรม 3) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ 4) ด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

2.3 นำแบบประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมไปวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.60-1.00

2.4 ปรับปรุง แก้ไขแบบประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ

2.5 นำแบบประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

3.1 นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาชุดกิจกรรมมากำหนดแนวทางการสร้างชุดกิจกรรม

3.2 สร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

3.3 นำชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นและแบบประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมไปประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = 0.40)

3.4 ปรับปรุง แก้ไขชุดกิจกรรมตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ

3.5 นำชุดกิจกรรม (ฉบับร่าง) ไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อหาค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2

3.6 ปรับปรุง แก้ไขชุดกิจกรรมเป็นฉบับสมบูรณ์

4. แบบทดสอบความสามารถการสื่อสารภาษาไทย มีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

4.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.2 สร้างแบบทดสอบความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ความสามารถในการอ่าน 2) ความสามารถในการเขียน 3) ความสามารถในการฟัง 4) ความสามารถในการพูด 5) ความสามารถในการใช้หลักภาษาไทย ซึ่งเป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 16 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน และเป็นข้อสอบแบบอัตนัย 1 ข้อ จำนวน 4 คะแนน รวมคะแนนทั้งหมด 20 คะแนน

4.3 นำแบบความสามารถการสื่อสารภาษาไทยไปวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.60-1.00

- 4.4 ปรับปรุง แก้ไขแบบทดสอบความสามารถการสื่อสารภาษาไทย ตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ
- 4.5 นำแบบทดสอบความสามารถการสื่อสารภาษาไทยไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน มีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้
 - 5.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนจากเอกสารและตารางที่เกี่ยวข้อง
 - 5.2 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอน 2) ด้านครูผู้สอน 3) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ
 - 5.3 นำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนไปวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.60-1.00
 - 5.4 ปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน ฯ ตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ
 - 5.5 นำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน ฯ ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้สร้างและดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
2. ผู้วิจัยได้ทดลองใช้ (Try out) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (ฉบับร่าง) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านปางมะหัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาออยตุง (พื้นที่ทรงงาน) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 10 คน เพื่อหาค่าประสิทธิภาพ E1/E2 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 จากนั้นนำผลการทดลองใช้ (Try out) มาปรับปรุงแก้ไขเป็นฉบับสมบูรณ์
3. ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่พัฒนาขึ้นฉบับสมบูรณ์ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสามัคคีพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาออยตุง (พื้นที่ทรงงาน) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 198 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง มีขั้นตอนการทดลองดังนี้
 - 3.1 ทดลองใช้ชุดกิจกรรมจำนวน 10 ครั้ง จำนวน 30 ชั่วโมง โดยครั้งที่ 1 ชั่วโมงแรกก่อนการเริ่มกิจกรรมการเรียนรู้ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมละลายพฤติกรรมเพื่อให้กลุ่มนักเรียนกับครูมีความคุ้นเคยรู้สึกที่ดีต่อกันเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ตลอดกิจกรรมและมีความเป็นไปได้อย่างราบรื่นถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้พร้อมทั้งวัดความสามารถการสื่อสารภาษาไทยก่อนการทดลองใช้ชุดกิจกรรม (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบความสามารถการสื่อสารภาษาไทยสำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่
 - 3.2 จากนั้นดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยแบ่งกลุ่มนักเรียนละ (เก่ง กลาง อ่อน) จำนวน 10 กลุ่ม ทุกกลุ่มเข้าร่วมกิจกรรมตามแผนกิจกรรมชุดที่ 1-10 ครั้งละ 1 ชุดกิจกรรม จากนั้นนักเรียนทุกกลุ่มเวียนทำกิจกรรมจนครบ 10 ชุดกิจกรรม โดยทุกกลุ่มใช้เวลาทั้งหมด 10 สัปดาห์ และระหว่างการทดลองใช้ชุดกิจกรรมผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมในการเข้าร่วมกิจกรรม การสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น สะท้อนคิดกับนักเรียนอย่างไม่เป็นทางการ
 - 3.3 จากนั้นสัปดาห์ที่ 10 ชั่วโมงสุดท้าย ประเมินความสามารถการสื่อสารภาษาไทยหลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรม (Posttest) ด้วยแบบทดสอบความสามารถการสื่อสารภาษาไทยสำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ และนักเรียนประเมินตนเองโดยการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และการวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic induction) แล้วเขียนบรรยายเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยได้สรุปการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามลำดับของข้อมูล ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ตารางที่ 1 แสดงผลสังเคราะห์เอกสารข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

ประเด็นวิเคราะห์	สรุปผลการสังเคราะห์
1. สภาพปัญหาการสื่อสารภาษาไทยของนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่	1. เป็นเด็กชาวไทยภูเขา 2. เป็นผู้อพยพมาจากประเทศเพื่อนบ้าน 3. มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ 4. ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร 5. การจัดการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับความต้องการและบริบทเชิงพื้นที่
2. ความสามารถในการสื่อสารภาษาไทย	1. ความสามารถในการอ่าน 2. ความสามารถในการเขียน 3. ความสามารถในการฟัง 4. ความสามารถในการพูด 5. ความสามารถในการใช้หลักภาษาไทย
3. แนวคิดการจัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ	1. การมีปฏิสัมพันธ์แบบพึ่งพากัน 2. การมีปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้า 3. ทักษะทางสังคม 4. กระบวนการกลุ่ม 5. ผลงานหรือผลสัมฤทธิ์

ที่มา : (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, มุลนิธิแม่ฟ้าหลวง, 2559, ทิศนา ขัมมณี, 2564, เมธี อนันต์, 2566)

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัญหาการสื่อสารภาษาไทยของนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ที่พบ คือ นักเรียนส่วนใหญ่เป็นเด็กชาวไทยภูเขาที่อพยพมาจากประเทศเพื่อนบ้านมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการสื่อสารและการจัดการเรียนรู้ที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการและบริบทเชิงพื้นที่ ส่วนความสามารถในการสื่อสารภาษาไทย ประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการอ่าน การเขียน การฟัง การพูด และการใช้หลักภาษาไทย หลักการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์แบบพึ่งพากัน การมีปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้า ทักษะทางสังคม กระบวนการกลุ่ม และผลงานหรือผลสัมฤทธิ์

2. ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

รายการ	ความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. วัตถุประสงค์ของชุดกิจกรรม	4.20	0.32	ดี
2. ด้านเนื้อหากิจกรรม	4.60	0.48	ดีมาก
3. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4.80	0.32	ดีมาก
4. ด้านการวัดและประเมินผล	4.60	0.48	ดีมาก
รวม	4.55	0.40	ดีมาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.55$, S.D.= 0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความเหมาะสมอยู่ในระดับดีมากมีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยเรียงลำดับ ได้แก่ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านเนื้อหา กิจกรรม ด้านการวัดและประเมินผล ตามลำดับ และ ความเหมาะสมอยู่ในระดับดี ได้แก่ วัตถุประสงค์ของชุดกิจกรรม

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

รายการ	คะแนน					
	เต็ม	รวม	$\bar{X}$	%	เกณฑ์	E ₁ ,E ₂
1. คะแนนวัดความสามารถการสื่อสารภาษาไทยระหว่างเรียน	50	437	43.70	87.40	80	87.40
2. คะแนนวัดความสามารถการสื่อสารภาษาไทยหลังเรียน	20	179	17.90	89.50	80	89.50

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม โดยความสามารถการสื่อสารภาษาไทยระหว่างเรียน คะแนนเต็ม 50 คะแนน คะแนนรวม 437 คะแนน ได้ค่าเฉลี่ย 43.70 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 87.40 (E₁) และผลวัดความสามารถการสื่อสารภาษาไทยหลังเรียนคะแนนเต็ม 20 คะแนน คะแนนรวม 179 คะแนน ได้ค่าเฉลี่ย 17.90 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 89.50 (E₂) พบว่า ค่าประสิทธิภาพ E₁/E₂ เท่ากับ 87.40/89.50 แสดงว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่สร้างขึ้น และนำไปใช้ในการทดลองครั้งนี้ มีค่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80

3. ผลการเปรียบเทียบความสามารถการสื่อสารภาษาไทยด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนใช้ชุดกิจกรรม	198	20	14.34	1.93	32.12	.000*
หลังใช้ชุดกิจกรรม	198	20	17.92	1.16		

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถการสื่อสารภาษาไทยหลังใช้ชุดกิจกรรมเท่ากับ 17.92 ซึ่งสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถการสื่อสารภาษาไทยก่อนใช้ชุดกิจกรรมเท่ากับ 14.34 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการประเมินชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

ตารางที่ 5 แสดงผลการประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอน	4.30	0.70	มาก
ด้านครูผู้สอน	4.80	0.32	มากที่สุด
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.83	0.29	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.51	0.69	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.61	0.18	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่า โดยรวมนักเรียนมีความคิดเห็นต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.18) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านมีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ตามลำดับ และด้านมีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย พบว่า 1) ปัญหาการสื่อสารภาษาไทยของนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ที่พบ คือ นักเรียนส่วนใหญ่ เป็นเด็กชาวไทยภูเขาในพื้นที่ชายขอบ มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร (มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง, 2559 : 1) และการจัดการเรียนรู้ที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการและบริบทเชิงพื้นที่ (เมธี อนันต์, 2566) ความสามารถในการสื่อสารภาษาไทย ประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการอ่าน การเขียน การฟัง การพูด และการใช้หลักภาษาไทย หลักการการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์แบบพึ่งพากัน การมีปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้า ทักษะทางสังคม กระบวนการกลุ่ม และผลงานหรือผลสัมฤทธิ์ (Johnson and Johnson, 1994 cited Thousand, et al., 1994 : 31-34) สอดคล้องกับแนวคิดการสอนทักษะภาษาไทยของสิริพัชร เจษฎาวิโรจน์ (2562 : 45) กล่าวว่า การสอนภาษาไทยเป็นการถ่ายทอดความรู้และความสามารถทางภาษาไทย ซึ่งประกอบด้วยทักษะ 5 ด้าน คือ การฟัง การดู การพูด การอ่าน และการเขียน เป็นทักษะเบื้องต้นของการใช้ภาษาและยังรวมถึงความสามารถในการรับรู้ เข้าใจและวิธีการถ่ายทอดอย่างมีศิลป์ เพราะผู้ที่ฟัง ดู พูด อ่าน และเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมต้องเป็นผู้ที่มีทักษะในการรับฟังเข้าใจและถ่ายทอดได้ดีผู้ที่มีความสามารถดังกล่าวจึงเรียกว่าเป็นผู้ที่สมบูรณ์พร้อมทั้งศาสตร์และศิลป์แห่งการใช้ภาษาอีกทั้งยังตรงกับกระบวนการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ผู้สอนต้องเลือกรูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน เช่น กิจกรรมการเรียนรู้แบบทดลอง แบบโครงงาน แบบศูนย์การเรียนรู้ แบบสืบสวนสอบสวน แบบอภิปราย แบบสำรวจ สอดคล้องกับชัยชัย อธิเกียรติ (2562 : 35) การจัดการเรียนจะต้องสอดคล้องกับธรรมชาติของวิชาภาษาไทยเนื่องจากสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นวิชาที่มีองค์ประกอบทั้งด้านเนื้อหาความรู้เช่น หลักภาษา เนื้อหาวรรณคดี ฯลฯ ด้านทักษะการสื่อสาร เช่น ทักษะการอ่าน การเขียน การฟัง การดูและการพูด และด้านเจตคติ เช่น การเห็นคุณค่าของวรรณคดี ความซาบซึ้งในความงามของภาษาการให้ความสำคัญกับการใช้ภาษาในการสื่อสาร สอดคล้องกับเมธี อนันต์ (2566 : 120-128) ได้วิเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณภาพห้องเรียนชายขอบว่าการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม (Activity-Based Learning) เป็นการยึดหลักการให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนโดยการปฏิบัติจริงในสถานการณ์ที่จำลองหรือเกิดขึ้นจริงเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และแก้ปัญหาการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมต้องเป็นกิจกรรมที่ Activity เป็นหลักในการเรียนการสอนโดยการปฏิบัติจริงในเนื้อหาทุกกระบวนการของการเรียนรู้ถือว่าเป็นการค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเองสมาชิกทุกคนในกลุ่มเป็นผู้ปฏิบัติ ผู้สอนเป็นโค้ช รวมถึงกิจกรรมที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ต้องมีความตรงเชิงเนื้อหาสาระนั้นเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสนุกสนานมีความสนใจมุ่งมั่นพร้อมที่จะเรียนรู้และไม่ก่อให้เกิดความเบื่อหน่าย

2. การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทยสำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย พบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.55$, $S.D. = 0.40$) และมีค่าประสิทธิภาพ 87.40/89.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการเรียนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถการสื่อสารภาษาไทยไปพร้อม ๆ กัน การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม โดยที่สมาชิกทุกคนล้วนต้องมีความรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายทั้งนี้โดยมีเป้าหมายร่วมกันในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุมลรัตน์ ต่ายตะเวน และกฤษฎากาญจน์ โตพิทักษ์ (2565 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ CIRE ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามด้านพุทธิพิสัยของบลูมเพื่อพัฒนาความสามารถอ่านจับใจความ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้เท่ากับ 0.5852 ซึ่งแสดงว่านักเรียน มีความสามารถอ่านจับใจความเพิ่มขึ้น 0.5852 หรือคิดเป็นร้อยละ 58.52

3. การเปรียบเทียบความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถการสื่อสารภาษาไทยหลังใช้ชุดกิจกรรมเท่ากับ 17.92 ซึ่งสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถการสื่อสารภาษาไทยก่อนใช้ชุดกิจกรรมเท่ากับ 14.34 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ช่วยให้นักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการสื่อสารสามารถพัฒนาความสามารถการสื่อสารภาษาไทย ประกอบด้วย ความสามารถในการอ่าน การเขียน การฟัง การพูด และการใช้หลักภาษาไทยได้ดีขึ้น เนื่องจากการการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการความสามารถการสื่อสารภาษาไทยเข้าด้วยกัน โดยอาศัยการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มเป็นเครื่องมือสำคัญที่ส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ มีลำดับขั้นตอนดังนี้ ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนโดยละความสามารถของนักเรียน (เก่ง กลาง อ่อน) จากนั้นให้นักเรียนได้ศึกษาบทความโดยนักเรียนเก่งจะได้ฝึกความสามารถด้านการอ่านและการพูด นักเรียนที่ไม่สามารถอ่านได้ก็จะได้ฝึกทักษะการฟังไปพร้อม ๆ กัน จากนั้นนักเรียนร่วมกันสรุปองค์ความรู้โดยการเขียนเป็นแผนภาพความคิด นักเรียนจะเรียนรู้จากการตั้งคำถาม เสนอความคิดเห็น วิเคราะห์ อภิปรายร่วมกันด้วยการสื่อสารและการทำงานร่วมกัน ระหว่างนี้นักเรียนได้ทบทวนความรู้เดิมเกี่ยวกับหลักภาษาไทยโดยการตอบคำถามในชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้น ตลอดจนมีการวางแผนการนำเสนอผลให้เพื่อน ๆ ภายในกลุ่มเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน และสามารถถ่ายทอดเรื่องราวให้เพื่อน ๆ ต่างกลุ่ม ก่อให้เกิดทักษะทางสังคมนำไปสู่การพัฒนาความสามารถการสื่อสารภาษาไทยที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของนภาเพ็ญ แสนสามารถ (2562 : 159-167) ได้พัฒนาแบบฝึกทักษะวิชาภาษาไทยโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับการอ่านการเขียนแบบแจกลูกสะกดคำเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านและการเขียนการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ทักษะการอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะวิชาภาษาไทยโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับการอ่านการเขียนแบบแจกลูกสะกดคำหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทักษะการอ่านและการเขียน การคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีความไฝ่เรียนรู้แตกต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ) หลังได้รับการสอนด้วยแบบฝึกทักษะวิชาภาษาไทยโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับการอ่านการเขียนแบบแจกลูกสะกดคำมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องงานวิจัยของบุญปารณา มาลาทอง และคณะ (2562 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการอ่านและการเขียนภาษาไทย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ t-test ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถด้านการอ่านภาษาไทยหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการอ่าน และการเขียนภาษาไทย มีค่าเฉลี่ยของคะแนน 33.04 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.78 คิดเป็นร้อยละ 82.60 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการอ่านและการเขียนภาษาไทย มีค่าเฉลี่ยของคะแนน 32.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.95 คิดเป็นร้อยละ 82.32 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ความคิดเห็นต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, $S.D. = 0.18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นมากที่สุด แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความคิดเห็นและชอบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนทำงานด้วยกระบวนการกลุ่มเคารพความคิดเห็นผู้อื่น มีส่วนร่วมในการคิด เกิดความภาคภูมิใจว่าตนเองมีคุณค่าเป็นที่ยอมรับในหมู่เพื่อน ๆ จากการทำกิจกรรมกลุ่มที่หลากหลายส่งผลให้นักเรียนมีความคิดเห็นต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของกมลพรรณ ติรัตรมย์ และศิริพร พึ่งเพชร (2565 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและการเขียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้านความคิดเห็นต่อการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านและการเขียนเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC มีค่าเฉลี่ย 4.55 อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัยการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทยสำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายนี้ โดยสรุปมีหลักการการเรียนรู้แบบร่วมมือ 5 ประการ ได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์แบบพึ่งพากัน การมีปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้า ทักษะทางสังคม กระบวนการกลุ่ม และผลงานหรือผลสัมฤทธิ์ และมีการพัฒนาความสามารถการสื่อสารภาษาไทย 5 ประการ ประกอบด้วย 1. ความสามารถในการอ่าน ความสามารถในการเขียน ความสามารถในการฟัง ความสามารถในการพูด และความสามารถในการใช้หลักภาษาไทย ซึ่งการพัฒนาชุดกิจกรรมดังกล่าวสามารถพัฒนาความสามารถการสื่อสารภาษาไทยให้กับผู้เรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ได้ สรุปตามแผนภาพดังนี้

ภาพที่ 2 สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. งานวิจัยที่พัฒนาขึ้นได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถนำไปใช้ในการเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทยให้กับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล ด้วยกระบวนการกลุ่มและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน การอภิปรายภายในกลุ่มเพื่อให้ได้ข้อสรุปร่วมกัน และการนำเสนอ โดยใช้ชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นเป็นเครื่องมือหลักในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ นำไปสู่การเรียนรู้ในลักษณะเพื่อนช่วยเพื่อนหรือการเรียนรู้แบบร่วมมือตลอดจนส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยได้ดียิ่งขึ้น

2. การใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายควรจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดทักษะและความสามารถอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถการสื่อสารภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ควรขยายการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาหรือกลุ่มนักเรียนแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- กมลพรรณ ตีรรับรมย์ และศิริพร พึ่งเพชร. (2565). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและการเขียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย, 4 (2), 253-266.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- จันทร์ชัย อธิเกียรติ. (2562). การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้การสอนวิชาภาษาไทย CTH 3109 (TL 316). พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทิตินา แคมมณี. (2564). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 25. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภาพัญญ์ แสนสามารถ. (2562). การพัฒนาแบบฝึกทักษะวิชาภาษาไทย โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับการอ่านการเขียนแบบแจกลูกสะกดคำ เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านและการเขียน การคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญปารณา มาลาทอง และคณะ. (2562). ความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการอ่านและการเขียนภาษาไทย. e-Journal of Education Studies, Burapha University, 1 (1), 25-38.
- มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง. (2559). รายงานความคืบหน้าการพัฒนาการศึกษาของเด็กในพื้นที่โครงการพัฒนาดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ. เชียงราย : มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง.
- เมธี อนันต์. (2566). คุณภาพห้องเรียนชายขอบ : โอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา. วารสารนิสิตวัง, 25 (1), 120-128.
- สมลรัตน์ ต่ายตะเวน และกฤตยาภาณุจน์ โตพิทักษ์. (2565). การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ CIRE ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามด้านพุทธิพิสัยของบลูมเพื่อพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารวิจัยและนวัตกรรม สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร, 5 (2), 234-251.
- สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์. (2562). ภาษาไทยสำหรับครูประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- Darling-Hammond, L. (2010). New policies for 21st century demands. In J. Bellanca and R. Brandt (Eds.), 21st century skills : Rethinking how students learn. Bloomington, IN : Solution Tree Press.
- Johnson, D. W., and Johnson, R. T. (2010). Cooperative learning and conflict resolution : Essential 21st century skills. In J. A. Bellanca and R. S. Brandt (Eds.), 21st century skills Rethinking how students learn. (pp. 201-221). Bloomington, IN : Solution Tree Press.
- _____. (1989). Cooperation and competition : Theory and research. Edina, MN : Interaction Book Company.
- Johnson R. T., and Johnson, D. W. (1994). An overview of cooperative learning. In J. S. Thousand, et al. (Eds.), Creativity and collaborative learning. (pp. 31-34). Baltimore, Maryland : Paul H. Brookes Publishing Co.